\\NAJAAR 2018

VRIENDEN BRIEF

VRIENDEN VAN
MUSEUM MAASSLUIS

Vriendenbrief

Vereniging ‘Vrienden van het Museum Maassluis’

Najaar 2018

Blz. 1 Terug in de tijd

Blz. 2 Contributieverhoging

Blz. 3 Excursie Museum MORE

Blz. 4 Kasteel Ruurlo

Blz. 5 20 jaar Kunstroute

Blz. 6 35 jaar HVM

Blz. 7 “Samenwerking intensiveren”

Blz. 8 “Waardering is geweldig”

Blz. 9 Privacy en de VVMM

Blz.10 Aan de muur

Blz.11 Jongkind

Blz.12 Jongkind

Blz.13 Verborgen schatten: Altijd hoger

Blz.14 Jaap Boon

BLz.15 Hoe was het in Dordrecht

Blz.16 Museum Matties

Blz.17 Informatie/Colofon

Terug in de tijd

Vakanties bieden een uitstekende gelegenheid voor het bezoeken van musea en andere bezienswaardigheden. Dat hebben we dus deze zomer ook weer gedaan. Daarbij viel het ons weer op hoe belangrijk de rol van betrokken vrijwilligers is, vooral op plekken waarover mooie verhalen te vertellen zijn. Natuurlijk geldt dat ook voor ons eigen museum.

Dit jaar zijn we op vakantie in Engeland geweest. In het boek 'Historic Houses and Gardens' staan alle landhuizen, kastelen en tuinen in Engeland met naam en toenaam genoemd: wat een rijkdom. Uiteindelijk moet je toch een keuze maken, anders blijft het bij plaatjes kijken. Als eerste hebben we Wilton House bij Salisbury bezocht, eigendom en verblijf van de 18de Earl and Comtess of Pembroke. Het landgoed is al sinds 1544 in het bezit van de familie en het is ook open voor het publiek. Wat een grandeur, wat een sfeer ademt dit landgoed.

De wanden van de Double Cube Room worden ingenomen door levensgrote portretten van de familie Pembroke, geschilderd door Anthony van Dyck. Het is de grootste collectie van Van Dyck in privébezit, na die van de Queen of England. Ook werken van Pieter Brueghel, Rembrandt en beelden uit het oude Griekenland zijn hier in al hun glorie te bewonderen.

Daarnaast hebben we Longleat bezocht, eigendom van de Markies van Bath. In 1949 was dit het eerste landgoed in Engeland dat opengesteld werd voor het grote publiek. Ook hier zijn de vertrekken smaakvol ingericht, met alle mogelijke kunstvoorwerpen zoals schilderijen, beelden en meubels. Je krijgt het gevoel alsof de bewoners een ommetje aan het maken zijn en je even binnen mag kijken.

Het charmante van dit soort huizen is, dat er weliswaar een *audio guide* is, maar dat in ieder vertrek vrijwilligers staan met een map vol met informatie. Al bij binnenkomst word je als gast verwelkomd en krijg je bijna ongevraagd uitleg over het hoe en wat van de zaal of het vertrek waarin je je bevindt en niet te vergeten alles over het wel en wee van de huidige familie. In ons land staan in de grote musea in iedere zaal ook één of meer supposten aan wie je vragen kunt stellen, maar dat doe ik toch niet zo snel. In kleinere musea wordt deze taak gelukkig overgenomen door de vele vrijwilligers, die maar al te graag bereid zijn te antwoorden op je vragen. Ook daar voel je je, net als in Engeland, meer gast dan bezoeker. Daar kun je even wegdromen en dan stap je tenslotte met een voldaan gevoel weer naar buiten. Terug in de 21ste eeuw, met al haar fascinerende aspecten op het terrein van kunst, cultuur en maatschappij.

Victor Knippenberg, voorzitter

de graaf van Pembroke en zijn familie, geschilderd door Van Dijck

Leden akkoord met verhoging contributie

Ongeveer twintig vrienden hebben op woensdagavond 18 april de algemene ledenvergadering bijgewoond. Voorzitter Victor Knippenberg neemt de meest belangrijke activiteiten in 2017 door. Hij benoemt de grote diversiteit aan tentoonstellingen: Jan Ouwenbroek, Corstiaan Willem Smith, Henk Valstar, Jack Moerman en café 't Sluisje.

De taxatiedag in oktober trok weer veel belangstellenden. De excursies naar Tilburg en museum 'Voorlinden' in Wassenaar liepen op rolletjes.

In februari organiseerde het bestuur een druk bezochte Vriendendag. Vele bezoekers schaarden zich rond Dick Tulp voor een workshop portrettekenen of sloten aan voor het aquarelleren bij Gonnie van den Nouwelant.

aquarelleren tijdens de Vriendendag

De kascontrolecommissie (Rien van der Knaap, Pieter Stamperius en Kees den Hond) spreekt haar waardering uit voor het werk verricht door de penningmeester gedurende het verslagjaar en het correcte beheer van de financiën van de vereniging. De leden applaudisseren voor het werk van penningmeester Henk Kal en verlenen het bestuur van harte 'decharge'. Er wordt ingestemd met een verhoging van de minimumcontributie voor particulieren naar € 12,50. De contributie voor bedrijven en instellingen blijft € 35,00 per jaar.

Bestuurswisseling

Nel Wilkes treedt af als algemeen bestuurslid. Als dank voor haar inzet overhandigt de voorzitter Nel een mooie bos bloemen en een boekenbon. Zij heeft met de excursiegroep in de afgelopen acht jaren veel vrienden laten genieten van bijzonder goed georganiseerde museumbezoeken. Haar taak wordt overgenomen door Laurens Blom, die ook al de ledenadministratie verzorgt. Jaap Boon wordt bij acclamatie benoemd tot nieuw bestuurslid.

Na de pauze vertelt Ineke Vink van de HVM enthousiast over een aantal vensters uit de Canon van Maassluis.

Marianne Soors (secretaris)

dinsdag 30 oktober 2018

Museum MORE en kasteel Ruurlo

De najaars-excursie gaat dit jaar naar het *museum MORE* in Gorssel en *Kasteel Ruurlo*. Na vertrek uit Maassluis om 8:00 uur, komen we rond 10:00 uur aan in het museum waar we beginnen met een kopje koffie met gebak. Daarna volgen we met z'n allen een PowerPointpresentatie door een gids over het museum. Na deze inleiding heeft u gelegenheid om het museum te bezoeken en aansluitend de lunch te gebruiken. Gezien de krappe tijd is het misschien handig om van huis een lunchpakket mee te nemen. Daarna vertrekken we voor een tochtje van een half uur naar het kasteel te Ruurlo. Hier kan op eigen gelegenheid het kasteel en de tentoonstelling van Carel Willink bezocht worden. Uiterlijk 16:30 uur rijden we, onder het genot van een drankje, weer richting Maassluis om daar rond 18:30 uur aan te komen.

U ziet dat de tijden iets afwijken van wat u gewend bent, maar dat komt omdat de afstand die we afleggen wat langer is dan gebruikelijk. Hieronder wat informatie over de beide locaties.

Museum MORE Gorssel

Precies tussen Deventer en Zutphen staat het museum voor Modern Realisme: Museum MORE. Meer dan 200 werken van toonaangevende Nederlandse realisten van de afgelopen 100 jaar zijn er te zien. Van *Carel Willink* tot *Pyke Koch* en van *Jan Mankes* tot *Charley Toorop*. De kunstenaars uit de collectie van Museum MORE blinken uit in technische perfectie en grote ambachtelijkheid. Niet gehinderd door modegrillen bouwen ze vaak voort op een traditie van Hollandse Meesters, Vlaamse primitieven of Italiaanse Renaissancekunst. Maar altijd op geheel eigen wijze. Hun werk kan mysterieus zijn, nietsontziend of juist een blik werpen op een werkelijkheid die niet van deze wereld lijkt. Naast topkunst uit de eigen collectie zijn er altijd wisseltentoonstellingen te zien. Dat zijn op 30 oktober de volgende tentoonstellingen:

Kees Timmer (Mens & dier)

Kees Timmer is niet makkelijk te plaatsen in de Nederlandse kunstgeschiedenis van de 20ste eeuw.

De geportretteerde dieren hebben vaak menselijke trekjes. Timmer houdt je een spiegel voor waarin je wellicht meer van jezelf herkent dan je lief is.

Johan Polet (beeldhouwer):

Polets figuren uit de jaren 20 behoren tot de zeldzame goede voorbeelden van Nederlandse expressionistische beeldhouwkunst.

Paul de Lussanet (La joie de peindre):

De Lussanet is een van de laatste Larense bohemienschilders en creëert al 50 jaar een expressief, poëtisch en kleurrijk universum. Het vrouwelijk naakt en het zonnige leven in Zuid-Frankrijk zijn terugkerende thema's in zijn werk.

Kasteel Ruurlo

In de bosrijke omgeving van de Achterhoek ligt het bijzondere Kasteel Ruurlo.

Het rijksmonument uit de 14e eeuw is een van de mooiste kastelen van Gelderland en wordt omringd door een prachtige Engelse landschapstuin. Hier kunt u de magie van Carel Willink ontdekken.

Hieronder leest u wat wetenswaardigheden over de schilders waarvan werken te zien zijn in het museum en het kasteel.

Carel Willink

Museum MORE heeft de grootste collectie met werken van *Carel Willink* (1900-1983). De Amsterdamse schilder is nog altijd de koele grootmeester van het neorealisme. Al sprak Willink zelf liever van imaginair of fantastisch

realisme. Zijn werk is raadselachtig, elegant en uiterst voornaam. In Kasteel Ruurlo zijn ongeveer 45 werken van Willink te zien. In museum MORE in Gorssel zijn momenteel een tiental schilderijen van Carel Willink te bewonderen.

Pyke Koch

Pyke Koch (1901-1991) leek door zijn voorkomen meer een aristocraat dan een artiest. Des te schokkender vond men zijn werk, toen Koch rond 1930 schijnbaar uit het niets de kunstwereld veroverde. Koch begon pas laat met schilderen -

na een afgebroken rechtenstudie - en bleek een wonderboy. Een heer van stand, dat beeld liet hij graag zo, haalde zijn inspiratie uit de Duitse cinema, uit achterbuurtscènes en kermistaferelen. Van verlopen prostituees maakte Koch godinnen uit de goot. Hun verval zichtbaar, maar niet minder trots. Zijn portretten zijn indringend, dubbelzinnig, soms hard. De toeschouwer mag gissen naar Freudiaanse symboliek en de sekse van Kochs helden. Zijn zij vrouwen, mannen of travestieten?

Charley Toorop

Grande dame Charley Toorop (1891-1955) nam een uitzonderlijke plaats in binnen de Nederlandse kunstwereld van voor de Tweede Wereldoorlog.

Niet alleen bevocht Charley Toorop haar eigen plek in een mannenbolwerk, ook moest ze zich artistiek bewijzen ten opzichte van haar vader, de beroemde kunstenaar Jan Toorop. Dochter Toorop ontwikkelde echter een geheel eigen stijl. Haar werk is niet te koppelen aan een specifieke stroming of groep.

Kosten

De kosten voor de excursie bedragen € 40,00 met een Museumkaart of een VIP-Bankgiroloterijkaart en € 47,50 zonder Museumkaart of VIP-kaart. Introducés, die nog geen vriend van het Museum Maassluis zijn, betalen een toeslag van € 3,00.

Inschrijven

De inschrijving kan vanaf maandag 15 oktober om 9:00 uur bij Laurens Blom, tel. 010-5922898 of excursievrienden@museummaassluis.nl.

Na bevestiging van deelname kunt u het bedrag overmaken op rekeningnummer
NL35 ASNB 0781 1245 57 t.n.v. Excursie Vrienden Museum Maassluis.

Let op: *het rekeningnummer is veranderd!*

Van de penningmeester

Bij de Vriendenbrief in het voorjaar was een brief van de penningmeester gevoegd met het vriendelijke verzoek de contributie voor 2018 over te maken. Velen van u reageerden hierop. Binnen een maand had ongeveer 80% van de leden hun contributie overgemaakt, waarvoor uiteraard dank.

Eind augustus werd de balans opgemaakt. 70 leden bleken helaas nog niet te hebben betaald. De penningmeester ging weer aan de slag: er werd een herinneringsbrief samengesteld, en vrienden met e-mailadres werden via die weg benaderd. Vrienden zonder bekend e-mailadres werd een herinneringsbrief per post gestuurd.

Gelukkig reageerden velen hierop. Kosten van een herinnering: postzegel, brief en envelop, ca €0,80, tijd niet meegerekend. Uit ervaring weten we dat velen zich realiseren dat herinneringen sturen extra geld kost; zij maken een groter bedrag over dan de minimum contributie van € 10. Over alle leden blijkt in plaats van de minimum contributie van € 10 gemiddeld € 13,56 te zijn overgemaakt. Daar wordt de penningmeester blij van.

Contributie verhoging 2019

Op de algemene ledenvergadering begin dit jaar is voorgesteld met ingang van 2019 de contributie te verhogen naar € 12,50. De aanwezige leden gingen daarmee akkoord.

Hebt u op de herinneringsbrief van augustus/september nog niet gereageerd, dan nu graag uw verplichting nakomen. Het rekeningnummer is NL31 INGB 000 3479143, ten name van Vrienden van Museum Maassluis, met vermelding van 'contributie 2018'. Een hoger bedrag dan de minimum contributie van € 10 is uiteraard zeer welkom en wordt gebruikt voor de aankoop van nieuwe kunstwerken, aanvullingen van de collectie of voorzieningen voor het museum.

Henk Kal, penningmeester

Expositie 20 jaar Kunstroute

Op 13 april 2019 start de 20ste Maassluise Kunstroute. Een jubileumjaar! Maar niet alleen de Kunstroute viert een jubileum volgend jaar; de Stichting Maassluise Kunstenaars bestaat dan ook 20 jaar. Voor die tijd werd er al intensief samengewerkt door verschillende kunstenaars in Maassluis. Een goede gelegenheid om daar eens bij stil te staan en de geschiedenis in te duiken.

De Stichting Maassluise Kunstenaars bestaat in 2019 ook 20 jaar.

Wie waren er allemaal actief aan het samenwerken, wat bracht die samenwerking teweeg en welke prachtige kunstwerken zijn er de afgelopen 20 jaar door de Maassluise Kunstenaars gemaakt? Hoe zagen de eerste Kunst-en Atelierroutes er uit en wie deden er allemaal mee? U ontdekt het in de tentoonstelling.

Caroline Schillemans

HVM-voorzitter Gertjan van de Velden**: "Samenwerking intensiveren"**

35 jaar

Dit jaar viert de Historische Vereniging Maassluis (HVM) haar 35-jarig bestaan. De vereniging is indertijd opgericht door onze " Vereniging Vrienden van het Museum". Na wat omzwervingen in de stad is de HVM sinds enige jaren medebewoner van het museumgebouw aan de Zuiddijk. De haar toegemeten ruimte is eigenlijk te krap. De HVM bloeit en groeit. HVM-voorzitter Gertjan van de Velden bruist van ideeën en plannen. Voor zijn 'eigen' club en over samenwerking met andere Maassluise culturele instellingen. Alle reden voor een gesprek.

"Het mooiste van Maassluis is eigenlijk dat dit een stad is met de geneugten van een dorp. Dat draagt eraan bij dat je je als inwoner snel betrokken voelt bij wat hier gebeurt". Deze uitspraak maakt direct duidelijk: Gertjan is een echte 'Sluizer' , geboren (1967) en getogen in Maassluis dus. Als kind verdiepte hij zich al in de Tweede Wereldoorlog. "Na het overlijden van mijn vader ontdekte ik zijn boeken over de oorlog, die vond ik fascinerend", aldus Gertjan.

Geschiedenis als passie

Geschiedenis groeide uit tot meer dan een hobby. "Ik ontspan door in de archieven van de stad te duiken. Geschiedenis is mijn passie", zegt hij er zelf over.

Zijn brood verdient hij als grafisch vormgever bij MTS-Euro-products, een vak waar hij zijn creatieve kant in kan uitleven. Bewust heeft hij gekozen voor een werkweek van vier dagen, zodat hij genoeg tijd heeft voor zijn vrijwilligerswerk bij de HVM.

Gertjan is de vierde voorzitter van de 35-jarige HVM, een functie die hij zeker wel acht jaar wil uitoefenen, zo niet langer. Die ambitie steekt hij niet onder stoelen of banken. Alleen 'op de winkel passen' is niet zijn stijl: vol trots meldt hij dat de HVM nu alweer meer dan 1300 leden telt, terwijl een paar jaar geleden het ledental door vergrijzing begon te dalen tot rond de 1100.

Verjaardag

De 35ste verjaardag wordt uitbundig gevierd: de 'canon van Maassluis' verscheen in druk, nadat deze al vorig jaar op de website te raadplegen was. In april was er een feestelijke bijeenkomst in de Groote Kerk. Deze zomer zijn 50 teams Maassluizers bezig met de stadsquiz die de jarige HVM heeft georganiseerd. Intussen gaat het 'gewone HVM-werk', zoals het uitgeven van de Historische Schetsen, het organiseren van historische avonden en de stadswandelingen door Maassluis gestaag door.

Vrijwilligers

De HVM werkt, net als het Museum Maassluis en onze VVMM, met vrijwilligers. Zij vormen de basis en het werkkapitaal van deze organisaties.

Gertjan is zich daar heel goed van bewust: "We hebben een vergrijzend ledenbestand met ongeveer 80 actieve vrijwilligers, die heel veel werk verzetten. Tegen hen zeg ik ook nu weer 'chapeau'. Voor nieuwe aanwas richten we ons als HVM op veertigers. Dat is onze doelgroep. Het zijn bijvoorbeeld de mensen die zich in de nieuwe wijken zoals het Balkon vestigen. Zij

krijgen van ons een themaboekje over hun wijk. Dat vinden ze leuk en zo leren ze onze club kennen".

Museum Maassluis

"Eerlijk gezegd, baart het Museum Maassluis me wel wat zorgen". Deze uitspraak licht hij zorgvuldig formulerend toe: "Eigenlijk komen er niet genoeg bezoekers. Het zou toch verschrikkelijk zijn als het museum moest sluiten! Ik denk dat het goed zou zijn om de samenwerking tussen de HVM en het museum te intensiveren. Met het doel om het museum open te houden. Dat vind ik een absolute uitdaging. Ik heb er ook ideeën over. Bijvoorbeeld de historie van de stad illustreren met objecten uit het museum. De canon kan daarbij een leidraad vormen".

Douanehuisje

Hij vervolgt zijn gedachtestroom met: "Je zou dan ook iets met citymarketing kunnen doen: stadswandelingen laten beginnen of eindigen in de Podiumzaal van het museum bijvoorbeeld. Want het museum moet herkenbaar zijn voor toeristen. En dat lukt niet met alleen een bordje op de deur. Het is toch opmerkelijk dat het Douanehuisje meer bezoekers trekt dan het museum? Wij, de HVM en het museum, kunnen elkaar versterken, daar ben ik van overtuigd. Natuurlijk blijven we ons eigen ding doen, maar er moet meer synergie komen".

Samenwerking

Dat die verdere samenwerking er komt, is volgens Gertjan onvermijdelijk. Hij beseft terdege dat dit niet zomaar een-twee-drie voor elkaar komt: "Het is een kwestie van lange adem, zo werkt het in Maassluis. Maar dan krijg je er iets voor terug, dat weet ik uit ervaring. En we zijn al op weg, kijk maar naar wat goed is gelukt de laatste jaren: de expositie van Henk Fortuin met een historische 'special' . Ook met het jubileum van Kunst na Arbeid is dat een mooie combi geworden: in een Historische Schets hebben we er een uitgebreid artikel over gepubliceerd en er was een expositie in het museum.

Met de stichting Stedenband Hatvan-Maassluis hebben we een speciale uitgave over 25 jaar stedenband gemaakt. Dus het gaat zeker wel gebeuren. Ik zou het mooi vinden als iedereen dat gaat inzien, tenslotte hebben we allemaal hetzelfde einddoel: Museum Maassluis voor de stad behouden. Ik heb goede hoop, zeker nu we ook weer een nieuw College hebben met jonge wethouders, die weer anders tegen dingen aankijken".

Lelia van der Tak

Vriendendag 2019

Ongeveer 50 vrienden waren op zondag 18 februari 2018 aanwezig tijdens de Vriendenmiddag in ons museum. Ze deden enthousiast mee aan de verschillende workshops.

Gezien het succes van deze middag , laten we u nu al weten dat er in 2019 (waarschijnlijk zondag 17 februari) weer een Vriendenmiddag wordt georganiseerd. Dan kunt u daar alvast rekening mee houden. De wijze waarop we deze middag dit keer invullen, houden we nog even geheim.

Uiteraard wordt u t.z.t uitvoerig geïnformeerd over de exacte datum en tijdstip.

Vrijwilligers Ella en Gini maken eigen expositie

“Geweldig, die waardering voor ons werk”

Vrijwilligers heeft het Museum Maassluis in vele soorten en maten. Ella Steehouwer en Gini Knippenberg zijn er twee van. Beiden zijn oud-gedienden, die zich al tientallen jaren voor het museum inzetten. Vrijwel elke dinsdag zijn ze in het museum te vinden, vooral in het depot. Hun taak is het nakijken van de inhoud van vele honderden archiefdozen, het schoonmaken, het herschikken, het opzoeken van bepaalde werken en het inrichten van tentoonstellingen. Vervelen doet het nog steeds niet, benadrukken de twee.

Gini: “We zijn nu begin 70, en ik denk dat we dit wel tot ons 80ste kunnen blijven doen, zolang we niets ernstigs gaan mankeren. De mannen helpen ons wel met het sjouwen van zware spullen”.

De vrijwilligers van de dinsdagochtendploeg vormen een hechte groep; juist dat maakt het zo leuk om mee te draaien, aldus Ella. Iedereen heeft een eigen taak: tuinonderhoud, schilderen, inlijsten, uitlijsten, kunstwerken registreren, historisch onderzoek doen.

Begin van dit jaar stelde Caroline Schillemans (de nieuwe conservator/educator van Museum Maassluis) Ella en Gini voor om helemaal zelf een tentoonstelling te maken. Dus niet naar aanleiding van een vooraf bedacht thema of om een bepaalde kunstenaar in de schijnwerpers te zetten.

Vrije hand

Gini: “We kregen echt de vrije hand om te kiezen uit de collectie. Onze werktitel was ‘overeenkomsten en verschillen’. Daarmee gingen we gericht op zoek in de dozen en op de computer. We kwamen werken tegen die al jaren in het depot lagen en zelden waren geëxposeerd. Tijdens onze zoektocht bleek dat veel van de kunstwerken die we mooi vonden, te maken hadden met het onderwerp reizen. De makers reisden bijvoorbeeld naar een zonnig land met mooi licht, naar een ruig landschap, of naar een interessante stad met intrigerende mensen. Op doeken zagen we wat de schilders meenamen: koffers met kleren, een reisgids, een zonnehoed en schilderspullen natuurlijk”.

Ella en Gini bij de opening van hun expositie

Jeanne Bieruma Oosting, van wie ons museum maar liefst 2400 werken bezit, reisde het meest. Ze ging naar Parijs, Kopenhagen, La Palma en schilderde ook de mooie uivormige kerktorens van Moskou”.

Het resultaat van de zoektocht mondde uit in de tentoonstelling: Onverwachte Ontmoetingen, die van 12 mei tot 22 juli in de Tuinzaal was te zien.

Groeiproces

“Het was een groeiproces, het maken van die expositie. We hebben alles zelf gekozen en gegroepeerd. En de museumprofessionals, Caroline en Pieter, hebben alleen maar gecheckt of het geheel klopte. We zien deze expositie als waardering voor ons werk. Het museum vertrouwde het ons toe om zelf een tentoonstelling te maken. Dat was geweldig”, vertelt Ella.

Over haar jarenlange inzet voor Museum Maassluis voegt ze eraan toe:

“Voor mijn dinsdag hier zet ik zoveel mogelijk andere dingen opzij. Het Museum Maassluis is belangrijk voor de stad, speciaal voor kinderen. Kunst betekent voor mij verruiming van mijn geest en prikkeling van mijn fantasie. Wat mij betreft horen historie en kunst bij elkaar”.

Lelia van der Tak

Algemene Verordening Gegevensbescherming AVG

De VVMM en privacy

Ongetwijfeld zult u er al iets van hebben gehoord; vanaf 25 mei dit jaar dienen alle instanties die iets te maken hebben met relatiegegevens van natuurlijke personen zich aan strenge richtlijnen te houden. Dit ter bescherming van de privacy. De Vereniging Vrienden van Museum Maasluis heeft hier ook mee te maken. Ook wij zullen ons moeten houden aan de richtlijnen. Hieronder beschrijf ik hoe de VVMM hiermee om gaat.

De gegevens (naam, adres, m/v, eventueel e-mailadres, telefoonnummer) die we van u ooit hebben gekregen toen u zich als vriend of lid heeft opgegeven, worden alleen door de ledenadministrateur gebruikt. Daarnaast heeft de penningmeester inzage in de gegevens om de binnenkomende betalingen te controleren en vast te leggen. Uw gegevens gebruik ik als ledenadministrateur om de contributiebrief te versturen en om het ledenpasje te vervaardigen. Uw mailadres wordt gebruikt om mededelingen en/of uitnodigingen te versturen.

Daarbij heeft u de mogelijkheid om uzelf van de e-maillijst te verwijderen. Een door u opgegeven telefoonnummer kan worden gebruikt, als de penningmeester uw betaling nog niet heeft ontvangen. Ook is uw telefoonnummer handig tijdens onze excursies, mochten we u onderweg moeten kunnen bereiken.

Het VVMM-ledenbestand wordt nooit aan derden verstrekt, ook geen details ervan. Dus we geven geen antwoord op uw vraag of de buurman, oom of vriend ook lid is.

Kortom, uw gegevens zijn in veilige handen en in een PC-omgeving die voldoende beveiligd is tegen diefstal van de gegevens.

Laurens Blom, ledenadministrateur

Te zien in Museum Maassluis

Op 10 november opent er een overzichtstentoonstelling van de Maassluise kunstenares Geertrui van der Craats. Zij is beeldend kunstenaar en filmmaker. Naar aanleiding van haar 60ste verjaardag kunt u kijken naar een beknopt overzicht van haar werk dat ze maakte in 30 jaar kunstenaarschap. De expositie duurt tot en met 13 januari 2019.

2019

Vanaf 26 januari 2019 zal de Tuinzaal van Museum Maassluis worden omgetoverd naar een bijzondere wereld onder water. Uit het museumdepot komen dan werken tevoorschijn van allerlei dieren die in het water leven. Van zeepaardjes tot hele bijzondere vissen, zeesterren en kreeften. En allemaal gemaakt door Jeanne Bieruma Oosting. Deze tentoonstelling duurt tot en met 31 maart.

In het De Vrieskabinet vindt u van 19 januari tot en met 21 april werken van Gerrit en Koos Fillekes. Beiden waren zij verdienstelijke amateurschilders, tijdgenoten van o.a. Henk Fortuin en Jan Ouwenbroek.

Waarschijnlijk wisten de beide heren Fillekes het niet, maar het blijkt dat zij familie van elkaar waren. Een bijzonder verhaal, dat ook inspireerde om een tentoonstelling te maken van de kunstwerken van deze twee Maassluise schilders.

Caroline Schillemans

Aan de muur

Vue de la ville Maaslins (Écluses de la Meuse), Hollande

Bijgaande overbekende prent van Jongkind heeft menig bekend museum wel in de collectie. Zo ook 'ons' museum en het zal niet de eerste keer zijn dat hier wat over is geschreven. Er lijkt op het eerste gezicht niet zoveel over te vertellen. Een molen, kerk op de achtergrond, ijs op de sloot (wij noemen dat de vliet) en schaatsenrijders. Dat is alles, of toch niet?

Jongkind

De maker is de ons bekende Johan Barthold Jongkind maar zijn eigenlijke naam was Joan Barthold, vernoemd naar Joan Barthold Besier, een collega van zijn vader in Lattrop waar Joan in 1819 werd geboren[1]. Maar in die tijd nam men het niet zo nauw en dus werd het later Johan. Soms zie je de oorspronkelijke naam Joan terug in publicaties. Dat is dus geen typefout.

Notarisklerk

In 1821 kwam de familie naar Vlaardingen waar Johan rond 1835 begon als klerk bij het notariskantoor van Pieter Verkade met vestigingen in Vlaardingen, Maassluis en Maasland. Hij zal rond 1837 zijn verhuisd naar Maassluis en, naar ik aanneem, bij de lokale vestiging van dit kantoor zijn gaan werken. Of hij van iemand in Maassluis of Vlaardingen tekenles kreeg weet ik niet[2] maar hij was dan al volop aan het tekenen en misschien ook al aan het schilderen?

Hij kwam regelmatig in Den Haag, wellicht als koerier voor het notariskantoor, en nam dan zijn werk mee. Zijn latere vriend in Den Haag, Charles Rochussen, zegt hierover in het blad Eigen Haard, 1891, nr. 12:

"Omstreeks het jaar 1844 werden de kunstenaars en liefhebbers te 's Hage van tijd tot tijd verrast door de verschijning en het bezoek van een jonkman, komende van Maassluis, waar hij op een notariskantoor werkzaam was. Hij liet dan eenige staaltjes van zijn kunst zien en deze gaven den indruk, dat er een kunstenaar van goeden aanleg in den jongen man schuilde".

Een aantal personen in den Haag stak de koppen bij elkaar en regelde een studiebeurs van 200 gulden per jaar. Deze werd door koning Willem I in 1843 toegekend. Op 15 mei van datzelfde jaar wordt Johan Barthold in het bevolkingsregister van Maassluis genoteerd als vertrokken naar

[1] Bronnen: trouwbrief van Gerrit Adrianus Jongkind en Wilhelmina Jacoba van der Burght en de inschrijving in het geboorteregister van de gemeente Denekamp.
[2] In veel publicaties wordt verteld dat hij op de Haagse Teeken Academie studeerde. Ik kan daar nog geen bevestiging van vinden. Wonen in Maassluis en een dag- of avondopleiding in Den Haag volgen is logistiek moeilijk voorstelbaar in de negentiende eeuw. Als hij daar les heeft genoten dan zal dat waarschijnlijk in de periode zijn geweest toen hij in Den Haag woonde.

‘s Hage. Hij zal nog regelmatig naar Maassluis gaan voor familiebezoek alvorens in 1846 naar Parijs te vertrekken.

Het is bekend dat hij veel schetsen maakte die, vaak vele jaren later, dienden als basis voor schilderijen. Het prentje uit 1862 is hoogstwaarschijnlijk gebaseerd op een schets die hij zal hebben gemaakt in de periode tussen pakweg 1836-1846. Veel maakt het niet uit; aan de molen zal in die periode niets veranderd zijn en de zwierige schaatsers op hun schaatsen met gekrulde punt zijn er makkelijk bij te verzinnen, zo schilderde je nu eenmaal schaatsers in die tijd. En we hadden zeer strenge winters in 1838, 1841 en 1845.[3]

Woonplaatsen

Eind 1855 kwam Johan Barthold voor langere tijd terug uit Frankrijk. Zijn familie was toen al geheel weg uit Maassluis. Zijn moeder was kort voor zijn terugkeer overleden, een jaar daarvoor stierf zijn broer Jacobus, beiden in Utrecht waar zij woonden bij broer Willem die er zijn handel had.

Johan Barthold vestigde zich in Rotterdam op de Kruijskade, in een deel van Rotterdam dat toentertijd in ontwikkeling was. Er wordt wel eens de vraag gesteld hoe hij daar terecht kwam. Het antwoord lijkt voor de hand liggend als je weet dat zijn oudste broer Johannes met vrouw en zoon in dezelfde buurt woonden. De dochter van Johannes was getrouwd met een ‘verver’ en dit echtpaar woonde in Overschie, waar ook een verffabriek stond. Zijn zuster Magdalena woonde nog steeds in Klaaswaal en Marretje, de dochter van Magdalena, in Dordrecht. Ook zijn broer Gerrit verbleef toen in Dordrecht. Zie hier, een belangrijk deel van de locaties uit het oeuvre van Johannes Barthold Jongkind komt langs: Rotterdam, Overschie, Dordrecht en Klaaswaal.

In 1857 gaat hij voor een paar maanden terug naar Parijs. In deze periode overlijdt zijn zuster Magdalena. Bij terugkomst in Nederland vindt hij een woonruimte op een pleintje aan het Weena, weer in de buurt van zijn broer Johannes. Hier blijft hij nog een aantal jaren alvorens in 1860 definitief naar Frankrijk te vertrekken. Hij zal daarna alleen nog maar een paar korte bezoeken aan Nederland brengen.

Etskunst

Rond 1861 nam uitgever Alfred Cadart in Parijs het initiatief om actief de etskunst te stimuleren. Hij was als uitgever begonnen met het maken van fotografische reproducties van kunstwerken maar hij vond deze manier van reproduceren niet inspirerend. Hij vatte het plan op om kunstenaars te vragen representatieve etsen van hun werk te maken om deze in groten getalen uit te geven teneinde bekendheid aan dit werk te geven. Met ingang van 1 september 1862 werden er per maand vijf etsen uitgegeven en per jaar gebundeld in een boekwerk.

Johan Barthold was één van de eersten die werk inleverde, namelijk het hier besproken prentje. Hij had geen ervaring met het maken van etsen maar je kunt je afvragen of dit erg was. Hij zette de tekening op in grove lijnen en bereikte

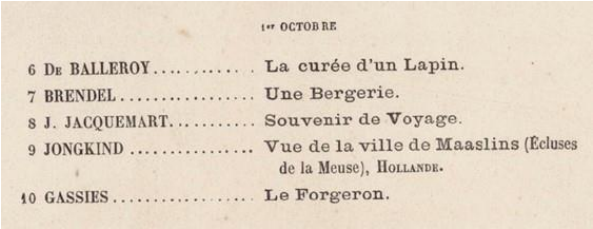
1er OCTOBRE

6 De BALLEROY ..... La curée d'un Lapin.
7 BRENDEL ..... Une Bergerie.
8 J. JACQUEMART..... Souvenir de Voyage.
9 JONGKIND ..... Vue de la ville de Maaslins (Écluses de la Meuse), Hollande.
10 GASSIES ..... Le Forgeron.

daarmee een transparantie die nogal afstak bij het type werk dat toen gebruikelijk was. Het is aardig ter vergelijking eens door dit boek te bladeren. U vindt het op gallica.bnf.fr/ark:/12148/btv1b84700126

Maas?

De afbeelding is getrouw aan de waarheid wat inhield dat hij het in spiegelbeeld op de plaat heeft getekend. Dat is natuurlijk geen enkel probleem, maar in spiegelbeeld schrijven? Wat staat daar nu zal Cadart hebben gedacht, maas……? Ik maak er maar MAASLINS van, met

[3]Bron: Historische gegevens van het Koninklijke Nederlands Meteorologisch Instituut.

[4] Société des Aquafortistes. Eaux-fortes modernes originales et inédites 1862-1863

als extra uitleg Écluses de la Meuse, oftewel Sluizen van de Maas. Dat laatste zal hij wel van Johan Barthold hebben begrepen in het beholpen Frans dat deze altijd is blijven spreken en schrijven.

Gesluierde zon

Als je de schilderijen van Jongkind, die hij maakte van Rotterdam, Overschie en Dordrecht, bekijkt dan valt op hoe vaak een hoofdmotief de ondergaande zon, de gesluierde zon, of de nacht is. Een voorbeeld is een detail van een schilderij uit 1871 met de karakteristieke kerktoren van Overschie. Het is misschien wel veelbetekenend

dat hij, na het verzoek van Cadart om een bijdrage te leveren voor een nieuwe kunstuitgave, teruggrijpt op een vrolijk beeld uit zijn jeugd: lekker schaatsen op de vliet.

Signatuur

Wat elke keer weer opvalt is de signatuur: JongKind. Er is een anekdote dat zijn leermeester in den Haag, Andreas Schelfhout, als plagerij eens een werkje had gesigneerd met Schelf Hout.

Maar voor Johan Barthold was het niets bijzonders, zo schreven notarisklerken nu eenmaal in die tijd, met grote krullen, een beetje zoals de schaatsers op het prentje rijden.

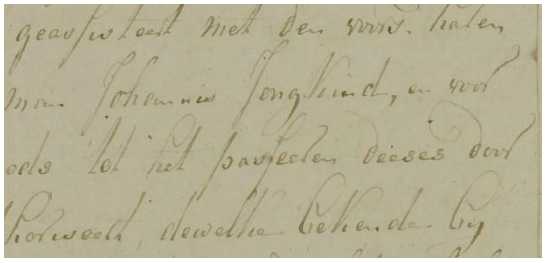

Als voorbeeld hier de naam Johannes Jongkind als geschreven in een notariële akte uit 1787[4].

Simpel prentje

Zo ziet u dat er toch wel veel te vertellen valt over en rond een simpel prentje gemaakt in 1862 met de Wippersmolen, de Zuidvliet en de Groote Kerk in Maassluis, op een winterdag met een heldere lucht, en vogels die naar het zuiden vliegen. Het was koud, ik gok op de winter van 1838. Op 7 januari ging het vriezen en dit hield twee maanden aan met oosten en noorden wind. Op 19 januari registreerde weerstation Zwanenburg min twee graden Fahrenheit, dat is min 19 graden Celsius, bij heldere lucht en noordoosten wind. Hiermee krijg je de vlieten wel dicht met ijs.

Henk van Ketel

Afbeelding op de kaft

Op de kaft van deze Vriendenbrief ziet u een detail van het Rederijkersblazoen. In de vorige Vriendenbrief heeft u daarover alles kunnen lezen in een artikel van Dick van Wassenaar. De Maassluise rederijkerskamer is opgericht in 1617 onder de naam de Mostert-Bloem. Het blazoen is waarschijnlijk in 1639 vervaardigd. Op het schild is de overvloedige visvangst afgebeeld, een verwijzing naar Maassluis als vissersplaats.

Bron: West Brabants Archief

Verborgen Schatten: Semper Crescendo –Altijd Hoger

In het depot van elk museum zijn er wel curiosa te vinden die niet regelmatig worden getoond. Dus ook in Museum Maassluis zijn er objecten die het publiek zelden ziet. Wat te denken van de programmaboekjes van de Maassluise zangvereniging 'Semper Crescendo'? Deze vereniging was eerder opgericht als een mannenzangvereniging en werd begin 1891 opnieuw 'leven ingeblazen'; er mochten nu ook dames lid worden. De eerste uitvoering vond plaats in november 1891 en stond onder leiding van Gerardus de Groot, de toenmalige organist van het Garrels orgel van de Groote Kerk.

De vier programmaboekjes (10 x 16 cm) dateren van de jaren vanaf 1892 en werden gebruikt bij de jaarlijkse zangvoorstelling die meestal in de bovenzaal van het café 'Bellevue' aan de Haven (het latere café Moriaan) werd gehouden. De inhoud van de 8 pagina's tellende boekjes *) bestaat uit de teksten van de liederen die worden uitgevoerd. Het zijn veelal Duitstalige werken waarbij componisten als Schubert, Mozart en Mendelssohn ruim zijn vertegenwoordigd.

Het slotlied is dikwijls het "Wilhelmus van Nassauwe" in een speciale bewerking van A. Loman en J. Röntgen.
Behalve de eigen leden worden er ook solisten uitgenodigd voor specifieke zangstukken. Dit alles onder leiding van Gerardus de Groot.
In een verslag in het Rotterdamsch Nieuwsblad na de allereerste voorstelling in 1892 kon men lezen: 'de zaal was propvol als een potje met pieren'. Naast de uitgebreide loftuitingen over de voorstelling staat er ook het volgende:

'Gelukkig mag Maassluis zich prijzen dat, bij het weinige dat zij bezit tot veredeling van goeden smaak en rein genot, deze zangvereeniging eene oase mag worden genoemd in dé dorheid van hare alledaagsche verveling'.

Te weinig

De zangvereniging heeft toch niet erg lang voortbestaan (*Nihil semper floret- niets bloeit eeuwig*). In 1899 vindt er geen zanguitvoering plaats omdat er te weinig leden zijn en de vereniging - volgens het Rotterdamsch Nieuwsblad - 'het einde van haar bestaan nadert'. De beschreven programmaboekjes blijven in elk geval bewaard in het depot van het museum van Maassluis (*semper fidelis, altijd trouw*).

Tekst en afbeelding: Dick van Wassenaar

[1] Opmerkelijk is dat de vier boekjes werden gedrukt bij vier verschillende firma's uit Maassluis, te weten bij A.F. van Wieringen (1892), J. van der Endt en Zoon (1894), J. Waltman (1895) en Gebr. Van der Hucht (1896).

Jaap Boon stelt zich voor

De aankomend penningmeester van de VVMM is een echte Sluizer. Geboren (1947) en getogen op het Hoofd, zoon van bakker Boon aan de Burgemeester de Jonghkade. Hij heeft er zin in om zich in het werk van VVMM te verdiepen, zegt hij. Nu al doet hij mee in het bestuur en kijkt daarbij de kunst van het 'boekhouden' af van Henk Kal, die al bijna acht jaar de functie van penningmeester vervult.

Met ingang van het nieuwe verenigingsjaar neemt Jaap Boon de verantwoordelijkheid voor het financiële beleid over van Henk Kal.

Jaap Boon is eigenlijk nooit echt weggeweest uit Maassluis. 'Alleen toen ik in Delft studeerde was ik even uit Maassluis vertrokken', vertelt hij. Hij trouwde in 1976 met de Maassluise Beatrijs Luijendijk. Het stel, dat twee dochters kreeg, woont sindsdien in Maassluis.

Op het Vlaardingse Casimirlyceum waar hij zelf leerling was geweest, ging de pas afgestudeerde Jaap lesgeven. Later stapte hij over naar het bedrijfsleven, waar hij zich verdiepte in de automatisering, consultancy en management.

Basketbal is lang een van zijn hobby's geweest: hij heeft ook aan de wieg gestaan van de Maassluise Green Eagles, waar hij jarenlang trainingen heeft gegeven. Hij tennist(e) bij Bequick en speelt golf. Hij zeilt ook graag, maar zijn boot staat nu te koop.

Sinds zes jaar is Jaap Boon gepensioneerd en bezoekt hij samen met Beatrijs regelmatig allerlei musea. Teijler's en het Frans Halsmuseum in Haarlem behoren tot zijn favorieten. Ook het Rijksmuseum in Amsterdam bezoekt het echtpaar Boon graag: voor zowel de tentoonstellingen als het gebouw.

Over zijn werk als bestuurslid van de VVMM zegt hij glimlachend: "Alles waar ik aan begin, ga ik zo leuk vinden dat ik me er ook echt druk over ga maken. Ik merk nu al dat ik alles over het Museum Maassluis aandachtiger lees.

Het huidige bestuur van de VVMM. Van links naar rechts: Marianne Soors, Laurens Blom, Jaap Boon, Victor Knippenberg, Lelia van der Tak, Henk Kal.

Het gevoel bekruipt me dat we als museum veel meer aan de weg zouden moeten timmeren".

Lelia van der Tak

Hoe was het in Dordrecht?

Woensdag 25 april stonden de deelnemers rond 9 uur klaar om in te stappen voor de reis naar Dordrecht. Daar aangekomen moest er door de chauffeur met de hulp van Jaap Kostense wat geïmproviseerd worden, omdat rond het Dordrechts Museum enkele straten waren opgebroken. Gelukkig waren we ruim op tijd aangekomen, dus raakte het programma niet in de war. In het Dordrechts Museum werden we verrast met koffie met appel- of pruimengebak in het museumrestaurant Art & Dining. Daarna stonden drie rondleiders klaar die ons via oortjes alle wetenswaardigheden over de schilder Jongkind en zijn vrienden vertelden, en vooral waarom zijn vrienden zo belangrijk waren. Na de rondleiding kon iedereen het museum verder bezoeken.

Vrienden laten zich informeren door gids

Na de lunch werden we weer in 3 groepen verdeeld. Eén groep werd door Dordrecht rondgeleid door Kees Dijkman, die velen van u nog wel zullen kennen. Een tweede groep bezocht het Huis van Gijn en een derde groep ging naar het museum Hof van Nederland. In het museumrestaurant dronken we nog iets, terwijl de diverse belevenissen van de middag werden gedeeld. Het weer was ons goed gezind geweest: een enkel druppeltje heeft de pret niet vergald.

Interieur poppenhuis Huis van Gijn

Tijdens de terugreis zetten de excursie-gangers Nel Wilkes nog even in het zonnetje. Om haar te bedanken voor het feit dat zij in de afgelopen acht jaar meer dan twintig fantastische excursies heeft georganiseerd.

Laurens Blom

Schilderij van Jongkind

Museum Matties

Tijdens de zomermaanden hebben dertien museumvrienden met elkaar aan de Stadsquiz Maassluis gewerkt. Zij hebben door de stad gedoold op zoek naar gevelstenen, in encyclopedieën gebladerd, oude documenten - al dan niet digitaal - geraadpleegd, gefotografeerd, getimmerd en gerekend. Dit alles om de 235 vragen die de jubilerende HVM in de stadsquiz heeft gesteld, goed te beantwoorden. Op 20 oktober wordt bekend of 'ons' team met de naam "Museum Matties" heeft gewonnen. Uiteraard hebben de matties hele goede en mooie antwoorden gegeven en prachtige werkstukken vervaardigd. Maar het zou toch zomaar kunnen dat de jury een ander team laat winnen.

Hoe dan ook; aan de inzet van de Museum Matties zal het niet liggen. Met de toepasselijke spreuk *'Ars omnia vincit'* (kunst overwint altijd) staan de matties op dit fraaie kunstwerk, gecreëerd door Ans van der Wiel.

Het zijn, op de bovenste rij: Laurens Blom, Ella Steehouwer, Pieter van Houten, Victor Knippenberg, Nel Wilkes, Caroline Schillemans, Ineke Groeneveld. Onderste rij: Aart Quak, Dick van Wassenaar, Wim van Lummel, Lelia van der Tak, Hans Ploeg, Ingrid Luijendijk en Ans van der Wiel.

Informatie bestuur

Voorzitter

Victor Knippenberg
tel. 010 591 2700
voorzittervrienden@museummaassluis.nl

Penningmeester en vicevoorzitter

Henk Kal
tel. 010 591 7840
penningmeestervrienden@museummaassluis.nl

Secretaris

Marianne Soors
tel. 010 591 0035
secretarisvrienden@museummaassluis.nl

Algemene bestuursleden

Laurens Blom (ledenadministratie/excursies)
tel. 010 592 2898
ledenadministratie@museummaassluis.nl

Lelia van der Tak (Vriendenbrief)
tel. 010 592 9152
ljvdtak@gmail.com

Jaap Boon
tel. 010 591 0506
jaap.boon@kpnmail.nl

Bankrekeningnummer Vrienden van het Museum Maassluis: NL31INGB0003479143

Bankrekeningnummer Vriendenexcursies:

NL35 ASNB 0781 1245 57 t.n.v. Excursie VVMM

Colofon

(Eind) redactie: Lelia van der Tak

Beeldmateriaal: Jan Steehouwer**,** Laurens Blom, Ron van Rutten.

Ontwerp omslag: Vers Ontwerp (Anika Klevering)

Foto omslag: Laurens Blom

Vriendenbrief

De Vriendenbrief is een uitgave van de Vereniging 'Vrienden van het Museum Maassluis' en verschijnt tweemaal per jaar.

Lidmaatschap

Voor wie op de hoogte wil blijven van de activiteiten van het museum is er de Vereniging 'Vrienden van het Museum Maassluis'. Het lidmaatschap van de Vereniging geeft u de volgende voordelen:

- gratis toegang Museum Maassluis
- gratis rondleidingen
- tweemaal per jaar de Vriendenbrief
- € 3,00 korting op excursies
- uitnodigingen voor exposities en openingen

Contributie Vereniging

Het lidmaatschap van de vereniging bedraagt € 12,50 per jaar voor particulieren en € 35 per jaar voor bedrijven en instellingen. Een hogere bijdrage is uiteraard altijd welkom.

Aanmelding en opzegging

U kunt zich aanmelden als lid door te bellen of te mailen naar de secretaris van de Vereniging 'Vrienden van het Museum Maassluis' of door invulling van de speciale kaart die u in het Museum kunt vinden. U krijgt dan een welkomstbrief met uw lidmaatschapsnummer en wijze van betaling van de contributie. Het lidmaatschap wordt ieder jaar op 1 januari automatisch verlengd. Opzegging dient schriftelijk of per e-mail en vóór 1 december plaats te vinden, bij de secretaris van de Vereniging 'Vrienden van het Museum Maassluis'.

Openingstijden Museum Maassluis

Dinsdag t/m zondag van 14.00 tot 17.00 uur.

Geopend op Goede Vrijdag, tweede paasdag, 5 mei, Hemelvaartsdag, tweede pinksterdag en tweede kerstdag. Gesloten op nieuwjaarsdag, Koningsdag, eerste paasdag, eerste pinksterdag en eerste kerstdag.

Museum Maassluis, Zuiddijk 16, 3143 AS Maassluis
telefoon 010 591 38 13
www.museummaassluis.nl

Cover: Rederijkersblazoen, vrij-gemaeckt ter-goude den 14en junius 1639

\\ MUSEUM MAASSLUIS, ZUIDDIJK 16-18
WWW.MUSEUMMAASSLUIS.NL